

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

STALKING Z POHLEDU TRESTNÍHO PRÁVA

Autor práce: Miroslav Fronk, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Miroslav Fronk, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Stalking z pohledu trestního práva

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: *Stalking as a Crime*

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): říjen 2021

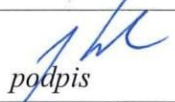

Cíl bakalářské práce:

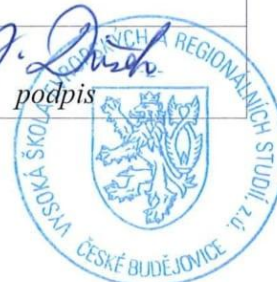
1/ Jednoznačné stanovení podmínek trestní odpovědnosti za spáchání trestného činu nebezpečného pronásledování, a to především za využití analýzy skutkové podstaty tohoto trestného činu a výkladu vybraných zákonných znaků.

2/ Zjištění jednotlivých odlišností české právní úpravy trestného činu nebezpečného pronásledování v porovnání s odpovídající zahraniční právní úpravou ve vybrané zemi EU nebo třetí zemi a případná formulace návrhů *de lege ferenda*.

Student: Miroslav Fronk, DiS.	19.11.2021 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.	20.11.2021 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	6.12.2021 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	8.12.2021 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	14.12.2021 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

FRONK, M. *Stalking z pohledu trestního práva: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022. 52 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: stalking, nebezpečné pronásledování, trestný čin

Bakalářská práce pojednává o trestném činu nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku. Teoretická část obsahuje historický exkurz a výklad samotného pojmu stalking. Těžištěm práce je analýza skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování, která obsahuje výklad vybraných znaků a podmínky trestní odpovědnosti. Dále jsou uvedeny odpovídající zahraniční právní úpravy vybraných států. Tyto poslouží v praktické části k porovnání odlišností od české právní úpravy. Na základě zjištěných odlišností se autor pokusí stanovit návrhy *de lege ferenda*. Závěrečná část práce obsahuje případové studie, ve kterých autor poukazuje na samotnou definici stalkingu a možnosti užití této právní kvalifikace.

ABSTRACT

FRONK, M. *Stalking as a Crime: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2022. 52 pp. Supervisor: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: stalking, dangerous pursuit, criminal offence

The bachelor thesis deals with the crime of dangerous pursuit according to Czech Criminal Code. The theoretical part contains a historical excursion and an explanation of the term of stalking. The work is focused on analysis crime of stalking, which contains an interpretation of selected features and conditions of criminal liability. In the work are mentioned foreign regulations of selected countries. These will be used in the practical part to compare differences from the Czech legislation. Based on the differences, the author tries to determine the suggestions *de lege ferenda*. The final part of the thesis contains case studies in which the author points to the definition of stalking and the possibility of using this legal classification.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Historický exkurz.....	11
3 Stalking z pohledu kriminologie a psychologie	13
4 Analýza skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování podle § 354 trestního zákoníku	15
5. Zahraněční právní úprava	25
5.1 Slovensko	25
5.2 Německo.....	27
5.3 Rakousko	29
5.4 Polsko	30
5.5 Kanada.....	32
6 Porovnání právní úpravy	33
6.1 Vyjmenované způsoby provedení	33
6.2 Výčet zvlášť přitěžujících okolností.....	35
6.3 Porovnání výše sazby trestu odnětí svobody.....	37
7 Návrhy de lege ferenda	39
8 Případové studie	42
Závěr	46
Seznam použitých zdrojů	49
Seznam tabulek	52

Úvod

Stalking neboli nebezpečné pronásledování spočívá ve vytrvalém a vynuceném kontaktování jiného. Ve společnosti se s tímto jevem setkáváme v různých podobách, ať již ve formě pronásledování ex partnera, známé osobnosti nebo pronásledování z vášně. Oběťmi jsou zpravidla ženy, ale tento fenomén se týká celé společnosti a z tohoto důvodu zákonodárce zavedl do právního řádu skutkovou podstatu trestného činu nebezpečné pronásledování k zajištění ochrany obětí před stalkery. Vzhledem k tomu, že obětí se může stát kdokoliv, je výskyt pronásledování široce rozšířen a z tohoto důvodu se jedná o velmi aktuální téma.

Autor práce si toto téma vybral s ohledem na své zaměstnání, neboť jako policista se zabýval prověřováním trestných činů vykazující znaky stalkingu a domácího násilí.

Z hlediska struktury je práce koncipována do několika logicky uspořádaných kapitol. Práce začíná historickým exkurzem, ve kterém je uvedeno, jak byl tento fenomén chápán v minulosti a jakým způsobem se s rozvojem technologií a sociálního prostředí formuloval až do dnešní podoby.

V další kapitole se autor zabývá samotným pojmem stalkingu a to z pohledu kriminologie a psychologie. V této kapitole je uvedeno, jak vůbec pojem stalking vznikl a dále pak prezentovány definice předních autorů, kteří se touto problematikou zabývají.

Těžištěm práce je bezesporu analýza skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování podle § 354 trestního zákoníku. Tato je obsazena ve čtvrté kapitole a autor se zde zabývá nejprve samotným zařazením předmětného trestného činu do systematiky zvláštní části trestního zákoníku. Dále jsou zde vysvětleny zákonné znaky trestného činu a vymezeny podmínky trestní odpovědnosti pachatele. Současně s tímto jsou zmíněny trestní sankce, které lze pachateli uložit za spáchání tohoto trestného činu. V případech kdy nedojde k naplnění všech znaků předmětného trestného činu, nebo pokud jednání není natolik závažné, je možné je postihnout v rovině přestupků, přičemž tato možnost je v dané kapitole vzpomenuta.

Praktická část práce je věnována zahraničním právním úpravám předmětného trestného činu. V této kapitole jsou uvedeny obdoby právní úpravy nebezpečného

pronásledování států sousedících s Českou republikou, a to s ohledem na předpokládané obdobné aspekty právních úprav. Jako reprezentativní zástupce třetí země byl vybrán stát Kanada, v níž byla předpokládána odlišná právní úprava.

Na základě vzájemného porovnání právní úpravy nebezpečného pronásledování s vybranými zeměmi, konkrétně se Slovenskem, Německem, Rakouskem, Polskem a Kanadou, byly zjištěny jednotlivé odlišnosti, které byly graficky znázorněny a jež posloužily k nastínění některých návrhů *de lege ferenda*.

Závěrečná část práce je věnována případové studii, načež na příkladu z praxe je znázorněna vynalézavost a neodbytnost stalkera, který svým jednáním potvrdil definice stalkera uvedené ve třetí kapitole této práce. Dále je pak s ohledem na stále trvající pandemický stav proveden rozbor stanoviska odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra České republiky k možnosti užití skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku ve vztahu tzv. odpůrců očkování vůči lékařům, propagátorům očkování nebo osobám odpovědným za pandemická opatření.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Bakalářská práce se zabývá trestným činem nebezpečné pronásledování podle § 354 trestního zákoníku. Hlavním cílem práce je jednoznačně stanovit podmínky trestní odpovědnosti za spáchání trestného činu nebezpečné pronásledování a to provedením analýzy skutkové podstaty tohoto trestného činu a výkladu vybraných zákonných znaků.

Vedlejší cíl, kterému se věnuje zejména praktická část, spočívá ve zhodnocení současné trestněprávní úpravy nebezpečného pronásledování v porovnání se zahraniční trestněprávní úpravou vybraných států. Autor si pro toto porovnání vybral státy sousedící s Českou republikou a to Slovensko, Německo, Rakousko a Polsko, zástupcem třetí země je stát Kanada. Na základě zjištěných odlišností se autor práce pokusí nastínit některé návrhy *de lege ferenda*.

Pro dosažení stanovených cílů byly využity následující vědecké metody:

- studium právnické a jiné odborné literatury, právních předpisů a internetových zdrojů,
- deskriptivní metoda,
- základní metodou zpracování práce byla teoretická analýza doplněná o další logické metody,
- komparační metoda.

2 Historický exkurz

Dříve než se problematika stalkingu stala běžným společenským problémem, došlo v této problematice ke značnému vývoji. Tento fenomén byl zpočátku chápán jako milostné pronásledování a do dnešní podoby se formuloval dobou, vývojem technologií a sociálního prostředí. Tato kapitola se bude zabývat historickým pojetím stalkingu.

Již od 18. století se v psychiatrii objevoval tento problém, kdy psychiatr Pinel společně s jeho žákem Esquirolelem popisovali erotickou náklonnost k jiné osobě. V dnešní době je tento pojem znám pod termínem erotomanie. Tento jev byl následně až do druhé poloviny 20. století z pohledu psychiatrie a psychologie vysvětlován jako psychopatologický fenomén. Ve druhé polovině 20. století se formuloval do vědeckých oblastí s vazbou na kriminalitu. Zde byl pojem erotomanie nahrazen výrazem stalking, který byl chápán především jako výstřední systematické pronásledování s násilím.¹

V 90. letech 20. století byl stalking chápán hlavně ve smyslu obtěžování a sledování známých osobností, herců, zpěváků, sportovců a politiků. Dalšími průzkumy bylo zjištěno, že fenomén stalkingu se netýká pouze celebrit, ale zejména obyčejných lidí. Statisticky pak převážně žen, které jsou téměř čtyřikrát více obtěžovány než muži.²

S rozvojem technologií se ve druhé polovině 20. století zjednodušily způsoby pronásledování, přičemž zejména dostupnost telekomunikačních zařízení pomohla stalkerům zefektivnit četnost kontaktování obětí. Stejně tak se rozšířil výčet pohnutek od erotických a obdivných k pomstychtivým a násilným. A tímto se zvýšila rizika pro oběti, které jsou vystavovány přímé agresi. Toto jednání vede k psychickým následkům, změně běžného způsobu života a obavám o život a zdraví.³

Stalking byl v České republice zpočátku medializován pouze v případech, které skončily tragicky, nebo se týkaly známých osobností. Avšak i tato omezená

¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008, s. 53. ISBN 978-80-247-2207-8.

² BUSKOTTE, A. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, s. 47. ISBN 978-80-251-1786-6.

³ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, s. 215. ISBN 80-86473-86-4.

informovanost vedla k rozšíření povědomí o této problematice. Právní řád České republiky do 1. 1. 2010 nikterak neupravoval fenomén nebezpečného pronásledování a muselo se tak spoléhat na to, že pachatel svým protiprávním jednáním naplní znaky skutkové podstaty některého v té době známého trestného činu. Přijetím současného trestního zákoníku, tedy zákona číslo 40/2009 Sb. byly jednoznačně stanoveny podmínky trestní odpovědnosti a znaky skutkové podstaty trestného činu nebezpečného pronásledování dle § 354 trestního zákoníku, a to po vzoru rakouské a německé trestněprávní úpravy. Jen pro doplnění jako první v Evropě v 90. letech zavedla stalking do svého právního řádu Velká Británie a po roce 2000 následovaly i další evropské země.⁴

⁴ VÁLKOVÁ, H. *Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech*. Trestněprávní revue, 2009, č. 9, s. 260. ISSN 1213-5313.

3 Stalking z pohledu kriminologie a psychologie

Trestný čin nebezpečné pronásledování je ve společnosti a ve světě spíše známý jako stalking. Tento anglický výraz v původním slova smyslu znamenal stopování zvěře, až k jejímu uštvání.⁵ Každý z autorů používá pro vymezení tohoto pojmu odlišnou definici, níže uvedená vymezení pochází od předních autorů, kteří se věnují této problematice.

Buskotte definuje stalking jako „*obecně velmi nebezpečný fenomén, jedná se o úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost. Jeho hlavním znakem je posedlost, fixace známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně nevyžádanou a nechtěnou pozorností. Pronásledování může být motivováno údajným nebo skutečným obdivem či láskou, anebo také zlobou a nenávisť*“⁶

Britští autoři Walby a Allen uvádí, že „*nebezpečné pronásledování patří mezi interpersonální násilí, kam můžeme dále ještě zahrnout domácí násilí a sexuální napadení. Dále, že toto násilí je obecně široce rozšířeno a v průběhu života ovlivnilo zhruba třetinu populace.*“⁷ Vztah stalkingu k domácímu násilí nebo partnerskému násilí je velmi blízký, neboť pronásledování často vychází z nezdařilého vztahu nebo neopětované lásky.

Čírtková k pojmu stalking uvádí „*ve forenzní psychologii je stalking považován za specifickou variantu násilí. Jejím hlavním znakem je obsesivní upnutí se známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně projevy nevyžádané a nechtěné pozornosti. V kriminologickém smyslu je stalking definován jako úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje*

⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007, s. 115. ISBN 978-80-247-2014-2.

⁶ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, s. 46 - 47. ISBN 978-80-251-1786-6.

⁷ WALBY, S, ALLEN, J. *Domácí násilí, sexuální napadení a pronásledování: výsledky britského průzkumu o kriminalitě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, s. 6. ISBN 978-80-7338-088-5.

*kvalitu života a ohrožuje její bezpečí.*⁸ Tato definice je velmi blízká tomu jak vnímá stalking Buskotte, jehož vymezení je uvedeno výše.

Američtí autoři Meloye a Gotthard z prvních klinických studií o stalkingu uvádí, že se jedná o *„úmyslné, zlovolné a opakované pronásledování a obtěžování jiné osoby. U oběti je tímto vyvoláván pocit strachu, úzkosti a beznaděje. Pronásledování, obtěžování a vyhrožování často doprovází fyzické násilí.*⁹

Podle Visingera je cílem stalkingu *„vyvolat v oběti pocit strachu a ztrátu soukromí. Tímto systematickým a dlouhodobým psychickým týráním ohrozit její bezpečí a výrazně snížit kvalitu života. Tímto ji dohnat k sebevraždě nebo dalším krajním řešením zoufalé situace.*¹⁰

Šámal v komentáři k trestnímu zákoníku, konkrétně k trestnému činu nebezpečné pronásledování uvádí *„jedná se o dlouhodobé pronásledování jiného prováděné v konkrétních, zákonem taxativně stanovených formách jednání, které jsou způsobilé v jiném vzbudit důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých.*¹¹

Podle Jelínka se *„za stalking obvykle považuje zlovolné, úmyslné, opakované a dlouhodobé obtěžování jiné osoby, které toto pociťuje jako příkoří a snižuje jí to vzhledem k intenzitě obtěžování, četnosti, případně strachu z vlastní bezpečnosti kvalitu života.*¹²

Autor by se osobně přiklonil k definici Šámala, která je uvedena výše a to z důvodu její výstižnosti. Přestože se odkazuje na znaky uvedené v trestním zákoníku, je z této definice zřejmé, že se jedná o dlouhodobé, vynucené a ze strany oběti nechtěné kontaktování, které ji značně obtěžuje a ztěžuje běžný život.

⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008, s. 53. ISBN 978-80-247-2207-8.

⁹ MELOY, J. R. *Stalking (obsessional following): A review of some preliminary studies. Aggression and Violent Behaviour*. USA: Supper, 1996, s. 147-162. Citováno dle Válková, H. *Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestně právních souvislostech*. Trestněprávní revue, 2009, č. 9, s. 257. ISSN 1213-5313.

¹⁰ VISINGER, R. *Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou*. Trestněprávní revue, 2009, č. 11, s. 332. ISSN 1213-5313.

¹¹ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II - velký komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 3006. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹² JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2009, s. 788. ISBN 978-80-87212-24-0.

4 Analýza skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování podle § 354 trestního zákoníku

- **Zařazení předmětného trestného činu do systematiky trestního zákoníku**

Trestný čin nebezpečného pronásledování je uveden v X. hlavě zvláštní části trestního zákoníku a patří tak mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, konkrétně v 5. dílu, ve kterém jsou uvedeny trestné činy narušující soužití lidí.

Za tento trestný čin hrozí v případě kvalifikované skutkové podstaty trest odnětí svobody až na tři roky a z hlediska kategorizace trestných činů se proto vždy bude jednat o přečin, neboť horní trestní sazby nepřevyšuje 5 let.¹³

- **Základní skutková podstata - § 354 odst. 1 trestního zákoníku**

Základní skutková podstata trestného činu nebezpečné pronásledování má následující podobu:

(1) Kdo jiného **dlouhodobě** pronásleduje tím, že

a) **vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,**

b) **vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,**

c) **vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,**

d) **omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo**

e) **zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,**

a toto jednání je způsobilé **vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých,** bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.¹⁴

¹³ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 141. ISBN 978-80-7502-236-3.

¹⁴ § 354 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

- **Objekt trestného činu**

Objektem trestného činu se rozumí společenské vztahy, zájmy a hodnoty chráněné trestním zákoníkem. Objekt je povinný znak skutkové podstaty trestného činu a souvisí s ochrannou funkcí trestního práva.¹⁵ Vzhledem k zařazení trestného činu nebezpečné pronásledování do zvláštní části trestního zákoníku je chráněným zájmem klidné občanské soužití, nenarušované nebezpečnými výhružkami a omezováním v obvyklém způsobu života.¹⁶ Na základě konstrukce znaků základní skutkové podstaty daného trestného činu by bylo možné za individuální objekt považovat taktéž osobní svobodu.

- **Objektivní stránka trestného činu**

Objektivní stránka je vnější stránka trestného činu, na základě které se trestné činy od sebe odlišují. Povinnými znaky jsou jednání, následek a příčinná souvislost mezi jednáním a následkem tzv. kauzální nexus. Všechny tyto znaky musí být naplněny, aby vznikla trestní odpovědnost pachatele.¹⁷

Jednáním se rozumí projev vůle ve vnějším světě, ve kterém se spojuje vnitřní psychická složka a vnější fyzická složka. V případech nebezpečného pronásledování se vždy jedná o formu jednání v podobě konání, přičemž následkem je porušení zájmu chráněného trestním zákonem. Pro vznik trestní odpovědnosti pachatele musí být jednáním způsoben uvedený následek (příčinný vztah mezi jednáním a následkem). Jinými slovy dlouhodobé pronásledování jiného způsobem v zákoně popsaným musí být způsobilé vzbudit v daném člověku důvodnou obavu o jeho život, zdraví nebo o život a zdraví jemu blízkých.¹⁸ Vedle standardně poukázaných znaků objektivní stránky trestného činu požaduje skutková podstata daného trestného činu splnění dalších znaků objektivní stránky, které jsou dle obecného pojednání o skutkové podstatě zaraženy mezi znaky fakultativní.

Mezi tyto znaky náleží **hmotný předmět útoku**, který je v základní skutkové podstatě vyjádřen slovem „jiného“, dále **účinek**, což je právě ona způsobilost

¹⁵ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 166. ISBN 978-80-7502-236-3.

¹⁶ ŠÁMAL, P. *Trestní právo hmotné*. 7. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 901. ISBN 978-80-7478-616-7.

¹⁷ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 175. ISBN 978-80-7502-236-3.

¹⁸ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3006. ISBN 978-80-7400-178-9.

jednání vzbudit v jiném důvodnou obavu o jeho život, zdraví nebo o život a zdraví jemu blízkých. V neposlední řadě znak v podobě dlouhodobosti, jež je možný podřadit pod **dobu činu**.

Dlouhodobost jednání pachatele je významný znak pro vznik trestní odpovědnosti. K naplnění znaku dlouhodobosti nepostačí jednorázový, náhodný nebo ojedinělý čin, ale musí se jednat o opakované, vytrvalé a systematické jednání pachatele, které vybočuje z běžného chování. Zpravidla se plynutím času intenzita stupňuje, čímž roste společenská škodlivost a dopad na oběť. Orientačně se dá uvažovat o hranici 10 jednotlivých útoků v průběhu jednoho měsíce, kdy je však nutné zohlednit další okolnosti případu, zejména pak intenzitu a formu jednání.¹⁹ Podle usnesení Nejvyššího soudu České republiky může být znak dlouhodobosti naplněn již v případě jednání *„trvajících jeden měsíc, jestliže jde o velmi intenzivní jednání vyznačující se soustavností, úporností, tvrdošijností, a pro svou nebezpečnost vyvolává důvodnou obavu u poškozeného a případně graduje ve fyzické násilí, výrazně vybočuje z mezi normálních společenských vztahů, je prováděno různými prostředky a spočívá v kombinaci alternativ vymezených v citovaném ustanovení.“*²⁰

Taxativně uvedené způsoby provedení musí být způsobilé **vzbudit důvodnou obavu o život, nebo zdraví osoby nebo osob blízkých** a jedná se tak o povinný znak pro všechny varianty. Není nutné v konkrétním případě u jedince obavu skutečně způsobit, je postačující, aby strach vzhledem k intenzitě a způsobu provedení vyvolán být mohl. Z tohoto důvodu je nutné zohlednit konkrétní okolnosti případu a projevy pachatele. Z usnesení Nejvyššího soudu České republiky vyplývá, že *„způsobilost vzbuzení důvodné obavy je třeba posuzovat z konkrétních okolností případu, zejména z povahy výhrůžek, osoby pachatele a rovněž z toho, jak subjektivně pociťuje újmu ten, jemuž je vyhrožováno.“*²¹

Vyhrožování ublížením na zdraví nebo jinou újmu oběti nebo osobám blízkým má charakter psychického donucení, neboli násilí *vis compulsiva*. Vyhrožování může směřovat nejen vůči oběti, ale také osobám blízkým, jejichž okruh je vymezen v trestním zákoníku, konkrétně se jedná o příbuzné v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner. Jiné osoby v poměru rodinném nebo

¹⁹ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3007 - 3008. ISBN 978-80-7400-178-9.

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 4. 2019, vedené pod sp. zn. 8 Tdo 178/2019.

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 3. 2007, vedené pod sp. zn. 3 Tdo 317/2007.

obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.²² Vzhledem k okolnostem případu, je nutné vyhodnotit povahu a závažnost výhrůžky, a to s ohledem na osobu pachatele, jakým způsobem se při ní choval a jeho způsobilost výhrůžku splnit. Je nutné, aby výhrůžka byla myšlena vážně.²³ Samotným ublížením na zdraví se rozumí stav záležící v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařské ošetření.²⁴ Při vyhrožování nemusí být pachatel a oběť na jednom místě, neboť je možné tyto výhrůžky provést prostřednictvím telefonu, emailu nebo pomocí jiného komunikačního zařízení.²⁵

Vyhledávání osobní blízkosti a sledování oběti zahrnuje mnoho variant jednání a spadá sem například sledování oběti na dálku, slídění, dotíravé doprovázení po vyčkávání na určitých místech, zejména v místě bydliště nebo zaměstnání.²⁶ Dále se může jednat o získávání informací o oběti a sledování jejího denního programu, za účelem zjištění, s kým se oběť setkává a jak tráví volný čas.²⁷ Tato činnost nemusí být vykonávána konkrétně pachatelem, ale i prostřednictvím dalších osob, které k tomu pověřil.

Vytrvalé kontaktování oběti prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jiným způsobem je způsob, kterým se pachatel domáhá prostřednictvím SMS zpráv nebo telefonními hovory kontaktu s obětí. S rozvojem informačních technologií a využíváním sociálních sítí má k dispozici pachatel další velmi účinný způsob, jak oběť kontaktovat. Aktuální způsob pronásledování a jeho virtuální podoba, spočívá v zasílání zpráv pomocí různých aplikací. Bývá označován jako cyberstalking.²⁸ Pachatel může využívat anonymitu internetu a vystupovat pod jiným nebo smyšleným jménem. Do této kategorie protiprávního jednání patří také

²² § 125 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

²³ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3008 - 3009. ISBN 978-80-7400-178-9.

²⁴ § 122 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

²⁵ VISINGER, R. Jak *postihovat stalking?* *Zamyšlení nad novou právní úpravou*. *Trestněprávní revue*, 2009, č. 11, s. 334. ISSN 1213-5313.

²⁶ DRAŠTÍK, A. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2770. ISBN 978-80-7478-790-4.

²⁷ VANTUCH, P. *K postihu stalkingu (nebezpečného pronásledování) podle § 354 trestního zákoníku*. *Trestněprávní revue*, 2011, č. 2, s. 8. ISSN 1214-3758.

²⁸ DEIRMENJIAN, J. M., *Stalking in cyberspace*. *Journal of the American Academy of Psychiatry and Law*, Vol. 27, USA: First Monday, 1999, s. 407. ISSN 407-13.

zasílání nevyžádaných dárků a pozorností. Obsah zpráv a hovorů je zpravidla vulgární, přičemž odmítáním ze strany oběti se často zvyšuje agresivita pachatele. Zálohování zpráv a nahrání telefonních hovorů dává možnost orgánům činným v trestním řízení zajistit jednoznačné a vyhodnotitelné důkazy.²⁹

Omezování v obvyklém způsobu se pachatel dopouští v podobě nežádoucích zásahů do osobní, rodinné nebo pracovní sféry života oběti. Poškozený nemůže v důsledku jednání pachatele své obvyklé aktivity vůbec vykonávat nebo jsou tyto aktivity jím podstatně narušeny.³⁰ Míra zásahů do soukromého života je posuzována odlišně u jednotlivých obětí. U celebrit a známých osobností lze předpokládat, že jsou k podobným jednáním odolnější a mají tak vyšší práh citlivosti než běžní lidé, kteří na neustále dotírání nejsou zvyklí. Je tak nutné, aby tato subjektivně pociťovaná újma poškozeného byla určitým způsobem objektivizovaná, jak uvádí ve svém rozhodnutí Nejvyšší soud České republiky, podle něhož *„bude i v těchto souvislostech rozhodující vždy hledisko subjektivně pociťované újmy poškozeného, byť určitým způsobem objektivizované, nikoli tedy hodnocení podle jakéhosi „zprůměrovaného“ obvyklého způsobu života.“*³¹

Posledním způsobem provedení je **zneužívání osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu**. Pro bližší této varianty jednání je nutné se odkázat na zákon o ochraně osobních údajů, který vymezuje pojem osobní údaj. Osobním údajem se rozumí jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.³² Pro trestní odpovědnost je tedy nutné nejen zneužít osobní údaje oběti, ale toto musí být současně učiněno za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu s osobou. Ke kontaktu pachatele s obětí však nemusí dle znění zákona fakticky ani dojít. Záminek, které si pachatel může vymyslet za účelem zajištění si osobního kontaktu je mnoho a vynalézavost pro dosažení cíle je značná, z tohoto důvodu zákonodárce ani způsob kontaktování blíže neupravuje.³³

²⁹ VANTUCH, P. *K postihu stalkingu (nebezpečného pronásledování) podle § 354 trestního zákoníku*. Trestněprávní revue, 2011, č. 2, s. 8. ISSN 1214-3758.

³⁰ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3010. ISBN 978-80-7400-178-9.

³¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 9. 2011, vedené pod sp. zn. 8 Tdo 1082/2011.

³² § 4 písm. c) zákon č. 101/2000 Sb., *o ochraně osobních údajů*.

³³ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3011. ISBN 978-80-7400-178-9.

- **Subjekt trestného činu**

Pachatelem tohoto trestného činu může být každá trestně odpovědná osoba, která svým jednáním naplnila požadované znaky trestného činu nebezpečného pronásledování a zároveň splňuje obecné znaky kladené na osobu pachatele, tedy věk a přičetnost v době spáchání činu, u mladistvého též rozumovou a mravní vyspělost. Jedná se o subjekt obecný, neboť se od pachatele nevyžaduje žádná zvláštní vlastnost nebo způsobilost.³⁴

V zákoně 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim jsou taxativně uvedeny trestné činy, kterých se nemůže dopustit právnická osoba. Mezi těmito je obsažen trestný čin nebezpečného pronásledování. Tohoto trestného činu se tak může dopustit výlučně fyzická osoba.³⁵

- **Subjektivní stránka trestného činu**

Subjektivní stránka je vnitřní stránka trestného činu a týká se psychiky pachatele. Povinným znakem je zavinění, na základě kterého se rozeznává forma zavinění na úmyslné nebo nedbalostní. Nepovinnými znaky jsou motiv (pohnutka), cíl nebo účel. V případě, že některý z těchto nepovinných znaků skutková podstata obsahuje, musí být tento znak naplněn, aby vznikla trestní odpovědnost pachatele.³⁶ Nebezpečné pronásledování je v základní skutkové podstatě z hlediska zavinění úmyslný trestný čin, neboť trestní zákoník vyžaduje pro vznik trestní odpovědnosti úmyslné zavinění, pokud není výslovně uvedeno, že postačí zavinění z nedbalosti.³⁷

- **Kvalifikovaná skutková podstata - § 354 odst. 2 trestního zákoníku**

Kvalifikovaná skutková podstata je tvořena znaky, které zvyšují typovou závažnost daného trestného činu a tyto jsou označovány jako okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Kvalifikovaná skutková podstata trestného činu nebezpečné pronásledování zní:

³⁴ KUCHTA, J., a kol. *Kurz trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* Praha: C. H. Beck, 2009, s. 68. ISBN 978-80-7400-047-8.

³⁵ § 7 zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

³⁶ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 218. ISBN 978-80-7502-236-3.

³⁷ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 141. ISBN 978-80-7502-236-3.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) **vůči dítěti nebo těhotné ženě,**
- b) **se zbraní,** nebo
- c) **nejméně se dvěma osobami.**³⁸

Spáchání činu **vůči dítěti nebo těhotné ženě**. Pojem dítě je vymezen v obecné části trestního zákoníku a rozumí se jím osoba mladší 18 let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.³⁹ Těhotnou ženou se rozumí žena, u které došlo k oplodnění vajíčka do sliznice dělohy, a to až do momentu zahájení porodu, nebo potratu.

Dětem a těhotné ženě se věnuje větší ochrana, neboť pocit ohrožení bude u nich vnímán obecně intenzivněji.⁴⁰ V obou případech se jedná se o jinou skutečnost ve smyslu § 17 písm. b) trestního zákoníku a z hlediska zavinění postačí k tomuto znaku zavinění z nedbalosti.⁴¹

Trestný čin je **se zbraní** spáchán, jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe.⁴² Postačí, aby její držení bylo určené k překonání nebo zamezení odporu bez ohledu, zda bude v konkrétním případě skutečně užita.⁴³ Případy, kdy osoba pachatele sice má zbraň fakticky u sebe, ale nemá v úmyslu ji užít jako možnou výhružku a ani na ní žádným způsobem nepoukazuje, není možné kvalifikovat, jako spáchané se zbraní.⁴⁴ Jedná se o jinou skutečnost ve smyslu § 17 písm. b) trestního zákoníku a z hlediska zavinění se na základě logického výkladu požaduje úmysl.

Spáchání trestného činu **nejméně se dvěma osobami**. V tomto případě se vyžaduje, aby se na jednání aktivně podílely ještě nejméně dvě další osoby. Může se jednat například o spolupachatelství nebo účastenství ve formě organizátorství nebo

³⁸ § 354 odst. 2 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

³⁹ § 126 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

⁴⁰ NOVOTNÝ, F. *Trestní zákoník: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, s. 734. ISBN 978-80-7317-084-4.

⁴¹ DRAŠTÍK, A. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2771. ISBN 978-80-7478-790-4.

⁴² § 118 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

⁴³ DRAŠTÍK, A. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2772. ISBN 978-80-7478-790-4.

⁴⁴ ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II - velký komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1303. ISBN 978-80-7400-428-5.

pomoci. Přítomnost všech osob při jednání nemusí být současná. Je však vyžadována aktivní účast na jednání, bez ohledu na jeho intenzitu a rozsah. U těchto dalších osob není potřeba jejich vzájemná součinnost, avšak hlavní pachatel musí o jejich součinnosti vědět. Na základě logického výkladu se ve vztahu k tomuto znaku vyžaduje úmysl. Jedná se o zvlášť přitěžující okolnost v podobě jiné skutečnosti ve smyslu § 17 písm. b) trestního zákoníku.

Dokonce není ani vyžadováno, aby obě zúčastněné osoby byly trestně odpovědné. V případě, že by zúčastněné osoby nebyly trestně odpovědné, nejednalo by se o spolupachatelství nebo účastenství. Tyto osoby by byly užity jako tzv. živý nástroj.⁴⁵

• **Trestní postih nebezpečného pronásledování**

Smyslem trestu je zamezit pachateli v dalším páčání trestné činnosti a tímto ochránit společnost před pachateli trestných činů. Zároveň je účelem trestu přivést pachatele k řádnému životu.⁴⁶ Při ukládání trestu je nutné dodržovat základní zásady pro ukládání trestu, zejména zásadu zákonnosti, která stanoví, že pachateli lze uložit pouze takový trest, který trestní zákoník za daný trestný čin stanoví.⁴⁷ Při ukládání trestu soud přihlídně k majetkovým, osobním a rodinným poměrům pachatele a zohlední okolnosti, za kterých byl trestný čin spáchán.⁴⁸

Za přečin nebezpečné pronásledování dle § 354 odst. 1 trestního zákoníku, lze pachateli uložit trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti.⁴⁹

Pokud pachatel svým jednáním naplní některou ze zvlášť přitěžujících okolností uvedených v § 354 odst. 2 trestního zákoníku lze mu uložit trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců až 3 léta.⁵⁰

Dále je možné pachateli uložit tzv. alternativní tresty například domácí vězení, veřejně prospěšné práce nebo peněžitý trest.⁵¹ Přichází v úvahu také podmíněné

⁴⁵ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3013. ISBN 978-80-7400-178-9.

⁴⁶ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 389. ISBN 978-80-7502-236-3.

⁴⁷ § 12 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

⁴⁸ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 431. ISBN 978-80-7502-236-3.

⁴⁹ § 354 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

⁵⁰ § 354 odst. 2 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

⁵¹ Hlava V., díl 5 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

upuštění od potrestání případně (s dohledem), v rámci něhož lze pachateli uložit povinnosti ve smyslu zákazu styku s určitými osobami nebo navštěvování určitého místa. Soud uloží takové opatření, aby bylo dosaženo účelu trestů a došlo k ochraně oběti. V případě porušení takovýchto omezení a povinností vzniká trestní odpovědnost pachatele za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 2 trestního zákoníku, načež tato hrozba, by měla pachatele odradit od takového protiprávního jednání.⁵²

Vedle trestů je možné pachateli uložit také ochranné opatření. Jedná se o druh trestní sankce, jejímž účelem je ochrana společnosti před některými nepřičetnými pachateli, nebo pachateli, kteří se svého jednání dopustili pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím zneužíváním.⁵³

- **Korespondující přestupek**

Pro vznik trestní odpovědnosti za trestný čin nebezpečné pronásledování jsou v § 354 odst. 1 trestního zákoníku jednoznačně stanovené znaky, které musí být naplněny. V případě, že by tyto znaky naplněny nebyly, může být ve věci dáno podezření ze spáchání přestupku. U mnohých trestných činů existují korespondující přestupky, které se od trestných činů liší mírou společenské škodlivosti.⁵⁴

Společenská škodlivost je v trestním zákoníku vyjádřena zásadou subsidiarity trestní represe, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu⁵⁵ V návaznosti na princip *ultima ratio*, by měl být trestní zákoník použit jako nejkrajnější prostředek.

Za korespondující přestupky k tomuto trestnému činu lze považovat přestupky proti občanskému soužití. Tyto spočívají v úmyslném narušení občanského soužití, ať již hrubým jednáním, ublížením na zdraví nebo schválností. V případech, kdy by vzhledem k okolnostem konkrétního případu nebyla naplněna skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování, případně nějakého jiného trestného činu,

⁵² VÁLKOVÁ, H. *Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech*. Trestněprávní revue, 2009, č. 9, s. 262. ISSN 1213-5313.

⁵³ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 462 - 464. ISBN 978-80-7502-236-3.

⁵⁴ STRAKOŠ, J. *Vademekum ke zkoušce odborné způsobilosti k přestupkům*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2019, s. 87. ISBN 978-80-7616-018-7.

⁵⁵ § 12 odst. 2 zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

například z důvodu nízkého počtu útoků, intenzity nebo vzhledem k osobě pachatele je možné toto jednání kvalifikovat jako přešupek proti občanskému soužití – viz § 7 zákona číslo 251/2016 Sb., o některých přešupcích. Za takové jednání lze pachateli uložit ve správním řízení pokutu až do výše 20.000,- Kč, a v případě, že by byl přešupek spáchán opakovaně po nabytí právní moci rozhodnutí o přešupku, lze uložit pokutu až do výše 30.000,- Kč. Současně s peněžitým trestem lze uložit omezující opatření.⁵⁶

⁵⁶ STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přešupcích. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 138 - 145. ISBN 978-80-7598-522-4.

5. Zahraniční právní úprava

Problematika stalkingu je upravena i zahraničními trestními zákoníky. V této kapitole budou vybrané z nich prezentovány. Získané poznatky rozbořem zahraničních právních úprav trestného činu nebezpečné pronásledování následně poslouží k vzájemnému porovnání se současnou českou trestněprávní úpravou a na základě čehož, budou autorem práce stanoveny některé návrhy *de lege ferenda*. Pro vzájemné porovnání právních úprav byly vybrány především státy sousedící s Českou republiky a to s ohledem na přepokládané obdobné aspekty právních úprav. Jako zástupce třetí země byl vybrán stát Kanada jakožto reprezentativní zástupce angloamerické právní kultury.

5.1 Slovensko

Česká a Slovenská trestně právní úprava si je velmi blízká a některé skutkové podstaty trestných činů jsou si značně podobné. Není tomu jinak ani v případě trestného činu nebezpečného pronásledování, který se stal součástí slovenského právního řádu novelizací trestního zákona, jež nabyla účinnosti dne 1. 9. 2011. Stalking patří k trestným činům proti jiným právům a svobodám uvedených v hlavě IX. slovenského trestního zákona, konkrétně je upraven v § 360a slovenského trestního zákona. Skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování má následující znění:

„(1) Kto iného dlhodobo prenasleduje takým spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu o jeho život alebo zdravie, život alebo zdravie jemu blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršiť kvalitu jeho života, tým, že

a) sa vyhráza ublížením na zdraví alebo inou ujmov jemu alebo jemu blízkej osobe,

b) vyhľadáva jeho osobnú blízkosť alebo ho sleduje,

c) ho kontaktuje prostredníctvom tretej osoby alebo elektronickej komunikačnej služby, písomne alebo inak proti jeho vôli,

d) zneužije jeho osobné údaje na účel získania osobného alebo iného kontaktu, alebo

e) ho inak obmedzuje v jeho obvyklom spôsobe života, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) *Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1*

- a) na chránenej osobe,*
- b) závažnejším spôsobom konania,*
- c) z osobitného motívu, alebo*
- d) verejne.⁵⁷*

Základní skutková podstata tohoto trestného činu je oproti české právní úpravě doplněna o znak podstatným způsobem zhorší kvalitu života. Tento je soudním výkladem vymezen jako „*posun v kvalitě života, který osoba subjektivně vnímá jako negativum, přičemž toto nejčastěji spočívá v psychickém traumatu nebo alespoň v nepokoji z toho, že pronásledování může pokračovat.*“⁵⁸ Znak dlouhodobosti a způsobilost vzbudit důvodnou obavu o život a zdraví jsou pak vnímány obdobně jako je tomu v české právní úpravě. Způsoby provedení uvedené pod písmeny a) až e), jsou shodné s českou právní úpravou.

Kvalifikovaná skutková podstata daného trestného činu je tvořena znaky, které zvyšují společenskou škodlivost, mezi něž patří spáchání činu na chráněné osobě, závažný způsob provedení, motiv, nebo veřejně. Chráněné osoby jsou vyjmenovány v § 139 odst. 1 slovenského trestního zákoníku, načež se jedná o dítě, těhotnou ženu, osobu blízkou, osobu vyššího věku, osobu nemocnou a další. Okruh osob, kterým je poskytována zvýšená ochrana, je tedy podstatně širší, než je tomu v případě české právní úpravy. Závažným způsobem provedení se dle § 138 slovenského trestního zákoníku rozumí spáchání činu se zbraní, po delší dobu, za použití násilí, organizovanou skupinou a další. I v tomto případě je okruh zvláště přitěžujících okolností obsáhlejší, než je tomu v případě české právní úpravy. Specifickým motivem se dle § 140 slovenského trestního zákoníku rozumí spáchání činu na objednávku, z pomsty, v úmyslu usnadnit jiný trestný čin. Co se týče veřejného spáchání trestného činu veřejně, je jeho obsahová náplň shodná s českou právní úpravou, a sice podle § 122 odst. 2 slovenského trestního zákona se tak může stát obsahem tiskoviny, filmem, rozhlasem, televizí a dalším obdobným způsobem, nebo před více jak dvěma současně

⁵⁷ SLOVENSKO. *Trestní zákoník*, [online], [cit. 14. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.

⁵⁸ Usnesení Krajského soudu v Bratislavě ze dne 13. 6. 2017, vedené pod sp. zn. 3 To/57/2017.

přítomnými osobami.⁵⁹ K tomuto je však nutno dodat, že tuto okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby český trestní zákoník u trestného činu nebezpečného pronásledování neuvádí.

5.2 Německo

V říjnu roku 2021 vyšla v účinnost novela německého Strafgesetzbuch tedy německého trestního zákoníku. Jíž došlo k upravení trestného činu postihujícího stalking. Obdoba trestného činu nebezpečné pronásledování je v německém trestním zákoníku upravena v § 238 v následujícím znění:

„(1) Kdo dlouhodobě a neoprávněně pronásleduje jiného způsobem, který by mu mohl podstatně ztížit způsob jeho života, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.

1. *vyhledává osobní blízkost této osoby,*
2. *pokusí se kontaktovat tuto osobu pomocí telefonické komunikace nebo jiných komunikačních prostředků nebo prostřednictvím třetích osob,*
3. *zneužije osobních údajů této osoby*
 - a) *k objednání nevyžádaného zboží nebo služeb nebo*
 - b) *pro nevyžádaný kontakt ze strany třetích subjektů,*
4. *vyhrožuje této osobě ublížením na zdraví, ohrožením života nebo zásahem do její svobody, nebo uskuteční takové jednání vůči příbuzným nebo jiným osobám blízkým,*
5. *dopustí se trestného činu podle § 202a, § 202b nebo § 202c vůči takové osobě, jejím příbuzným nebo jiných osobám blízkým,*
6. *šíří vyobrazení podoby této osoby, některého z jejich příbuzných nebo jiné osoby blízké nebo toto vyobrazení zpřístupňuje veřejnosti,*
7. *šíří obsah, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost, šíří takový obsah pod identitou oběti nebo ho zpřístupní veřejnosti nebo*
8. *uskuteční srovnatelné jednání s body 1 až 7.*

(2) Ve zvlášť závažných případech podle odstavce 1 body 1 až 7 bude pronásledování potrestáno odnětím svobody na tři měsíce až pět let. Za zvlášť závažný případ se považuje, pokud pachatel

⁵⁹ SLOVENSKO. *Trestní zákoník*, [online], [cit. 14. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.

1. v souvislosti s činem jinému ublíží na zdraví, a to včetně příbuzného nebo jiné osoby blízké,
2. vystaví v souvislosti s činem oběť, příbuzného nebo jinou osobu blízkou nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví,
3. pronásledoval oběť po dobu nejméně šesti měsíců,
4. použil počítačový program pro trestný čin podle odstavce 1 bod číslo 5, jehož účelem je digitální špehování jiných osob,
5. použil vyobrazení podoby jiné osoby získané v důsledku činu popsaného v odstavci 1 bod 5 nebo podle odstavce 1 bod 6,
6. použil obsah získaný podle odstavce 1 bod 5 k jednání podle odstavce 1 bod 7 nebo
7. je starší než 21 let a oběť nedovršila 16 let.

(3) Způsobí-li pachatel smrt oběti, jejímu příbuznému nebo jiné osobě oběti blízké, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až deset let.⁶⁰

Základní skutkovou podstatu tvoří znak neoprávněnosti, což znamená, že si oběť výslovně nepřeje, aby byla ze strany pachatele kontaktována. Znaky dlouhodobosti a podstatné ztížení života jsou obdobou české právní úpravy a tudíž nestačí jednotlivý osamocený útok, který by naplňoval znaky tohoto trestného činu ke vzniku trestní odpovědnosti, ale je vyžadováno systematické a vytrvalé jednání, jehož dílčí útoky až v souhrnu naplňují skutkovou podstatu tohoto trestného činu. Stejně tak je nutné, aby protiprávním jednáním pachatele došlo k podstatnému ztížení způsobu života oběti.⁶¹ V bodech 1 až 8 jsou jednotlivé způsoby provedení tohoto trestného činu.

Bod 5 obsažený v základní skutkové podstatě odkazuje na další trestné činy uvedené v § 202a, § 202b a § 202c německého trestního zákoníku. Tato ustanovení se týkají ochrany osobních údajů, jež jsou uloženy na disku počítače a chráněny proti neoprávněnému přístupu. Jedná se především o informace uložené v počítačích nebo datových nosičích, které jsou chráněny heslem nebo jiným způsobem.

Kvalifikovaná skutková podstat obsahuje okolnosti, podmiňující užití vyšší trestní sazby. V tomto případě se vyžaduje, aby bylo jednání pachatele spáchané zvlášť

⁶⁰ SRN. *Trestní zákoník*, [online], [cit. 16. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<https://dejure.org/gesetze/StGB/238.html>>, překlad autora.

⁶¹ DÜCKER, S. *Trestní právo speciální 1. díl – pronásledování*, [online], [cit. 16. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<https://www.juracademy.de/strafrecht-bt1/nachstellung.html>>.

závažným způsobem. Jednotlivé zvláště závažné způsoby jsou vymezeny v bodech 1 až 7 citovaného ustanovení a patří sem například ublížení na zdraví, vystavení oběti nebezpečí smrti, delší dobu trvající pronásledování apod.

Ve třetím odstavci je poskytována ochrana životu oběti a osobám blízkým. Pokud tedy pokud pachatel způsoby uvedenými v prvním nebo druhém odstavci způsobí takové osobě smrt, bude potrestán trestem odnětí svobody v délce trvání 1 rok až 10 let. Zákonodárce si v tomto případě je vědom toho, že psychický nátlak na oběť nebo osoby blízké může ze strany pachatele být natolik velký, že se jej tyto osoby rozhodnou vyřešit sebevraždou.⁶² Jinými slovy nejde o postih, jímž by pachatel jinou osobu usmrtil, ale o postih pachatele za nebezpečné pronásledování, v důsledku něhož dojde ke způsobení následku, jehož se pachatel vlastnoručně nedopustil.

5.3 Rakousko

Součástí rakouského právního řádu je trestný čin vytrvalého pronásledování podle § 107a rakouského trestního zákoníku. Aktuální právní úprava je účinná od 1. 1. 2020⁶³ a zní následovně:

„(1) Kdo jiného neoprávněně a vytrvale pronásleduje způsobem uvedeným v 2 odstavci, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem až do výše 720 denních sazeb.

(2) Vytrvale pronásleduje jiného způsobem, který může nepřiměřeně ovlivnit jeho způsob života, a to tím, že:

- 1. vyhledává jeho osobní blízkost,*
- 2. kontaktuje jej prostřednictvím telekomunikace nebo pomocí jiných komunikačních prostředků nebo prostřednictvím třetích stran*
- 3. objednává na jeho účet nevyžádané zboží nebo služby*
- 4. způsobila, že ji třetí strany kontaktovaly pomocí jejích osobních údajů nebo*
- 5. informace nebo vyobrazení ze soukromého života této osoby jsou zveřejňovány bez jejího souhlasu.*

⁶² SRN. *Trestní zákoník*, [online], [cit. 16. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<https://dejure.org/gesetze/StGB/238.html>>.

⁶³ RAUF, Z. *Vytrvalé pronásledování*, [online], [cit. 22. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<https://ra-raf.at/beharrliche-verfolgung-stalking/>>.

(3) *Trvá-li čin podle odstavce 1 více než jeden rok nebo dojde-li k sebevraždě nebo pokusu o sebevraždu osoby pronásledované ve smyslu odstavce 2, bude pachatel potrestán odnětím svobody až na tři léta.*⁶⁴

Základní skutková podstata trestného činu obsahuje znak neoprávněnosti a zároveň dlouhodobosti. Dlouhodobost upřesňuje rozhodnutí Nejvyššího soudu Rakouska, který ve své judikatuře uvádí, že je nutné kromě závažnosti jednotlivých útoku zohlednit také délku trvání a časový interval mezi jednotlivými útoky. Mimo to je vyžadováno, aby útoky směřovaly k negativnímu ovlivnění kvality života oběti. Jedná se o subjektivní posouzení protiprávního jednání, přičemž zákonodárce předpokládá, že jednotlivé případy budou posouzeny s ohledem na způsob provedení a časové hledisko (trvání útoku) trestného činu.

Ve druhém odstavci jsou uvedeny způsoby jednání pachatele, mezi které patří například vyhledávání osobní blízkosti, kontaktování pomocí komunikačních prostředků a další.

Kvalifikovaná skutková podstata uvedená ve třetím odstavci zohledňuje délku jednání pachatele, která při překročení 1 roku zvyšuje dopad na oběť a tím současně zvyšuje škodlivost činu. Vedle toho je zde chráněn život a zdraví oběti, neboť pokud pachatel svým jednáním vyvolá u oběti rozhodnutí spáchat sebevraždu nebo se oběť o ni alespoň pokusí, bude pachatel potrestán odnětím svobody až na 3 roky.⁶⁵

5.4 Polsko

V rámci novelizace polského trestního zákoníku se s účinností od 6. 6. 2011 stal součástí právního řádu také trestný čin pronásledování, který je upraven v § 190a polského trestního zákoníku.⁶⁶ Skutková podstata tohoto trestného činu má následující znění:

⁶⁴ RAKOUSKO. *Trestní zákoník*, [online], [cit. 22. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.legislationline.org/download/id/8548/file/Austria_CC_1974_am122019_de.pdf>, překlad autora.

⁶⁵ RAUF, Z. *Vytrvalé pronásledování*, [online], [cit. 22. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<https://ra-rauf.at/beharrliche-verfolgung-stalking/>>.

⁶⁶ MODZELEWSKI, P. *Trestní právo - stalking*, [online], [cit. 24. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<http://karne.pl/en/stalking.html>>.

„(1) Kdo dlouhodobým pronásledováním jiné osoby nebo osob jí blízkých vyvolává důvodnou obavu odůvodněnou okolnostmi, ponižováním nebo narušuje soukromí jiné osoby, bude potrestán trestem odnětí svobody na 6 měsíců až 8 let.

(2) Stejně bude, kdo se vydává za jinou osobu, používá její identitu, její další osobní údaje nebo jiné údaje, při jejichž zneužití jí může způsobit majetkovou nebo jinou škodu.

(3) Pokud je důsledkem jednání uvedeného v odstavci 1 nebo 2 sebe poškozující jednání oběti, hrozí pachatele trest odnětí svobody na 2 až 12 let.

(4) Trestní stíhání trestného činu uvedeného v odstavci 1 nebo 2 probíhá na žádost poškozeného.“⁶⁷

Základní skutková podstata obsahuje znak pronásledování, který je definován jako fyzické, či virtuální přiblížení se k osobě, vtíravá komunikace proti její vůli, výhrůžky nebo nežádoucí návrhy. Dále pak pod tento znak spadá dlouhodobé pozorování domova nebo pracoviště oběti. Dlouhodobost a vyvolání pocitu nebezpečí je posuzováno subjektivně a je nutné zohlednit konkrétní okolnosti případu. Stejně jako v české právní úpravě však pro jeho naplnění nepostačí ojedinělé útoky. Jednotlivé útoky musí být systematické, vytrvalé a zároveň způsobilé vyvolat v oběti nebo osobě blízké důvodnou obavu o život a zdraví. Za takové jednání je možné uložit trest odnětí svobody na 6 měsíců až 8 let. Stejným trestem je možné pachatele potrestat pokud, se vydává za jinou osobu, používá identitu a další osobní údaje oběti za účelem jí způsobit majetkovou nebo jinou škodu. Oproti české právní úpravě, kde se vyžaduje souhlas s trestním stíháním pouze u osob blízkých, polská právní úprava tento souhlas vyžaduje vždy.

Kvalifikovaná skutková podstata chrání život oběti. Zákonodárce si je vědom skutečnosti, že pronásledování může vést k sebepoškozování a oběť nebo jí blízká osoba může pod psychickým tlakem spáchat sebevraždu. V případě, že by pachatel svým jednáním zapříčinil takovýto následek, hrozí mu trest odnětí svobody na 2 roky až 12 let.⁶⁸

⁶⁷ POLSKO, *Trestní zákoník*, [online], [cit. 24. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970880553/U/D19970553Lj.pdf>>, překlad autora.

⁶⁸ MODZELEWSKI, P. *Trestní právo - stalking*, [online], [cit. 24. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<http://karne.pl/en/stalking.html>>.

5.5 Kanada

Předmětem této podkapitoly bude právní úprava třetí země a to konkrétně Kanady. Obdoba nebezpečného pronásledování je zde označována jako obtěžování a je upravena v § 264 kanadského trestního zákoníku. Skutková podstata zní následovně:

„(1) Nikdo se nesmí bez souhlasu a s vědomím toho, do jehož soukromí je zasahováno dopustit jednání uvedeného v odstavci 2, které je důvodně způsobilé vyvolat obavu o svou bezpečnost nebo o bezpečnost osoby blízké.

(2) Jednání trestné podle odstavce 1 spočívá v

a) dlouhodobém sledování osoby nebo osob jí blízkých

b) vytrvalé komunikaci

c) sledování domu nebo místa, ve kterém osoba nebo osoba jí blízká bydlí, pracuje, podniká nebo které navštěvuje nebo

d) ve výhrušném jednání namířeném vůči jiné osobě nebo jí blízké.

(3) Pachatel bude potrestán trestem odnětí svobody až na deset let.“⁶⁹

Samotné obtěžování je vykládáno jako jednání, které je nevyžádané nebo otravné. Způsoby provedení jsou uvedeny ve druhém odstavci a patří mezi ně sledování osoby, místa jejího bydliště nebo opakované kontaktování pomocí komunikačních prostředků.

Tato právní úprava neobsahuje kvalifikovanou skutkovou podstatu, která by obsahovala zvlášť přitěžující okolnosti, které by zvyšovaly společenskou škodlivost činu a poskytovaly tak větší ochranu oběti. Zároveň však již za trestný čin uvedený v odstavci 1 lze uložit trest odnětí svobody až na 10 let. Toto je dáno především tím, že soud při rozhodování posoudí způsob provedení činu, délku trvání a způsobený následek. Tím, že je trest takto vysoký bude možné potrestat případně i pachatele, který svým jednáním u oběti zapříčiní smrt, přestože tato okolnost není v ustanovení výslovně zmíněna. Ustanovení vymezuje pouze způsoby provedení a další okolnosti, včetně následků zohlední soud při rozhodování o výměře trestu.⁷⁰

⁶⁹ KANADA, *Trestní zákoník*, [online], [cit. 28. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <<https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-46/fulltext.html>>, překlad autora.

⁷⁰ OYKHMANN, M. *Co je obtěžování?*, [online], [cit. 6. 3. 2022]. Dostupné z WWW: <<https://www.oykhmancriminaldefence.com/faq/what-is-criminal-harassment/>>.

6 Porovnání právní úpravy

V rámci praktické části bakalářské práce budou v této kapitole vzájemně porovnány právní úpravy nebezpečného pronásledování. Porovnání bude provedeno ve vybraných zemích z kapitoly číslo 5, konkrétně se Slovenskem, Německem, Rakouskem, Polskem a Kanadou. Zjištěné odlišnosti právních úprav pak budou přehledně znázorněny v grafické podobě.

6.1 Vyjmenované způsoby provedení

Jednotlivé způsoby provedení jsou zpravidla taxativně uvedeny v základní skutkové podstatě, výjimku tvoří polská právní úprava, která taxativně neuvádí způsoby provedení. Jednotlivé způsoby provedení jsou uvedeny v tabulce číslo 1.

Na první pohled je zřejmá podobnost české a slovenské právní úpravy, neboť výčet způsobů provedení je totožný. Podobnost je patrná mezi německou a rakouskou právní úpravou. Na rozdíl od české a slovenské právní úpravy ta německá a rakouská nezohledňuje v trestném činu nebezpečné pronásledování vyhrožování, jelikož samotné vyhrožování je součástí jiného ustanovení, které je srovnatelné s českým trestným činem nebezpečné vyhrožování dle § 353 trestního zákoníku. Česká a slovenská právní úprava na rozdíl od všech uvedených uvádí jako způsob provedení zneužití osobních údajů k získání kontaktu s obětí. Zneužití osobních údajů řeší německá a rakouská právní úprava, které však chrání oběť předtím, aby pachatel na její jméno nečinil nevyžádané objednávky nebo údaje neposkytl třetím subjektům k jejímu kontaktování. Tato varianta není upravena v jiném z uvedených trestních zákoníků. Český zákonodárce tyto způsoby provedení do znění skutkové podstaty nezavedl a to pravděpodobně z toho důvodu, že by takový způsob provedení bylo možné podřadit pod jinou variantu pachatelova jednání.

Na případy, při nichž by pachatel šířil fotografie oběti, ať již na sociálních sítích nebo veřejně reaguje právní úprava Německa, Rakouska a Polska. Tyto státy ve svém trestním zákoníku upravují tento způsob provedení. Jedná se o případy, kdy by pachatel vylepoval fotografie oběti na veřejně přístupných místech, nebo je vystavoval na sociální síti. Pokud by toto jednání trvalo určitou dobu a bylo v oběti schopné vyvolat

pocit nebezpečí tak, aby byly naplněny všechny znaky uvedeného trestného činu bylo by možné pachatele postihnout pro tento trestný čin. V podmínkách České republiky by toto jednání bylo možné kvalifikovat jako přešupek proti občanskému soužití.

Polská a kanadská právní úprava uvádí jako způsob provedení pozorování bydliště a zaměstnání oběti. Tuto variantu jiné vybrané právní úpravy nezohledňují, a to z důvodu, že takovéto jednání je srovnatelné s vyhledáváním osobní blízkosti. Všechny uvedené právní úpravy tak poskytují ochranu bydliště a pracoviště oběti před nechtěným pozorováním ze strany pachatele.

Z uvedených variant jednání je zřejmé, že německá právní úprava je nejnovější, neboť v rámci ní zákonodárce zohledňuje současný trend spočívající v rozvoji informačních technologií. Z tohoto důvodu byl upraven způsob provedení, podle něhož pachatel získal osobní informace neoprávněným způsobem a to v návaznosti na další trestné činy, které chrání přístup k informacím v počítačích nebo datových nosičích. Zákonodárce tak předpokládá, že pachatel by si za užití škodlivého softwaru mohl zajistit přístup k osobním informacím. Tyto informace by pak pachatel mohl využít k zefektivnění jeho sledování, neboť by o oběti věděl podstatně větší množství informací. Z vybraných právních úprav zmiňuje tento způsob provedení pouze Německo.

Česká právní úprava vůči okolním státům nezaostává a základní způsoby provedení výslovně upravuje. Případy, kdy by pachatel získal informace z počítače nebo telefonu oběti a tyto využil k jejímu sledování po vzoru německé právní úpravy, bylo možné právně kvalifikovat jako trestný čin nebezpečné pronásledování spáchaný v souběhu s trestným činem neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací dle § 230 trestního zákoníku, a proto se domnívám, že tento způsob provedení není potřeba do předmětné skutkové podstaty zavádět.

Právní úprava	Česko	Slovensko	Německo	Rakousko	Polsko	Kanada
Vyhrožuje ublížením na zdraví	x	x			x	x
Vyhledává osobní blízkost	x	x	x	x	x	x
Kontaktuje oběť pomocí komunikačních prostředků	x	x	x	x	x	x
Omezuje oběť v běžném způsobu života	x	x			x	
Zneužije osobních údajů z důvodu kontaktování	x	x				
Zneužije osobních údajů k nevyžádaným			x	x		
Zneužije osobních údajů za účelem kontaktování 3			x	x		
Šíří vyobrazení oběti			x	x	x	
Pozoruje místo bydliště nebo zaměstnání oběti					x	x
Neoprávněným přístupem do počítače či telefonu získá osobní informace			x			

Legenda: písmenem x jsou označeny způsoby provedení, které obsahuje právní úprava vybraného státu

Tabulka č. 1 - vyjmenované způsoby provedení, vlastní tvorba

6.2 Výčet zvlášť přitěžujících okolností

Kvalifikované skutkové podstaty obsahují znaky, které zvyšující typovou závažnost činu a tím podminují užití vyšší trestní sazby. Jedná se o okolnosti, které zohledňují způsob provedení činu nebo způsobený následek. Výčet zvlášť přitěžujících okolností vybraných států jsou uvedeny v tabulce číslo 2.

Česká a slovenská právní úprava je ve výčtu způsobů provedení totožná, kvalifikované skutkové podstaty jsou svojí konstrukcí odlišné, respektive slovenská právní úprava zohledňuje více aspektů. Česká právní úprava v kvalifikované skutkové podstatě poskytuje vyšší ochranu dítěti a těhotné ženě a dále zohledňuje, pokud byl čin spáchaný se zbraní nebo s dalšími osobami. Kvalifikovaná skutková podstata trestného činu nebezpečné pronásledování dle § 360a slovenského trestního zákona rozeznává, pokud byl trestný čin spáchaný na chráněné osobě, závažným způsobem provedení, ze specifického motivu nebo veřejně. Jednotlivé pojmy jsou charakterizovány v obecné části slovenského trestního zákoníku. Z provedeného výčtu je zřejmé, že na rozdíl od

české právní úpravy je věnována ochrana většímu okruhu osob a je zohledňováno více způsobů provedení. Skutková podstata nebezpečného pronásledování dle § 354 trestního zákoníku přísněji nepostihuje delší dobu trvání činu.

Německá, rakouská a polská právní úprava v kvalifikované skutkové podstatě blíže nerozeznávají vůči komu, nebo jakým způsobem byl čin spáchán. Přísněji postihují však způsobený následek, a to skutečnost, zda činem došlo ke způsobení újmy na zdraví nebo zda byla oběť vystavena nebezpečí smrti nebo těžké újmě na zdraví. V neposlední řadě si zákonodárce v těchto zemích byl vědom toho, že následek může být tragický a oběť si může vlivem psychického nátlaku vzít život sebevraždou. Na toto právní úpravy těchto států pamatují, přestože v praxi bude obtížné dokázat, že oběť spáchala sebevraždu vlivem jednání pachatele.

Pouze německá trestněprávní úprava v kvalifikované skutkové podstatě reflektuje vývoj moderních technologií a zavádí zde ochranu proti tomu, pokud by pachatel pomocí užití škodlivého softwaru mohl získat přístup do počítače nebo telefonu oběti. Telefon zpravidla poskytuje polohové služby, čímž by si útočník zajistil nepřetržitý dohled na aktuální polohu oběti. Stejně tak by si tímto způsobem mohl zajistit přístup k osobním konverzacím, fotografiím apod. V dnešní době je toto riziko velmi aktuální.

Dlouhodobost v kvalifikovaných skutkových podstatách zmiňuje pouze slovenská a německá právní úprava. Předpokládám, že u ostatních států bude toto hledisko zohledněno při výměře trestů jakožto přitěžující okolnost, zde však jsou stanoveny limity pro výměru trestu základní skutkovou podstatou. V případě české právní úpravy by tak pachateli, který by po delší dobu, například jeden rok pronásledoval osobu, hrozil trest odnětí svobody pouze do 1 roku.

Kanadská právní úprava na rozdíl od uvedených evropských právních úprav vůbec nerozeznává kvalifikovanou skutkovou podstatu, avšak i podle základní skutkové podstaty lze uložit pachateli trest odnětí svobody až na 10 let a soud v rámci výměru trestu tak bude moci zohlednit všechny okolnosti případu, přičemž adekvátní trest bude možné uložit v případech, ve kterých by pachatel zapříčinil smrt oběti.

	Právní úprava	Česko	Slovensko	Německo	Rakousko	Polsko	Kanada
Zvlášť přitěžující okolnosti	Vůči dítěti nebo těhotné	x	x				
	Se zbraní	x	x				
	S nejméně dvěma osobami	x	x				
	Vůči osobě vyššího věku		x				
	Po delší čas		x	x			
	Specifický motiv		x				
	Veřejně		x				
	Počítačovým programem sleduje oběť				x		
	Činem dojde k poškození zdraví				x		
	Vyvolá nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví				x	x	
	Zapříčiní smrt				x	x	x

Legenda: písmenem x jsou označeny ZPO, které obsahuje právní úprava vybraného státu

Tabulka č. 2 - výčet zvlášť přitěžujících okolností, vlastní tvorba

6.3 Porovnání výše sazby trestu odnětí svobody

V této podkapitole budou porovnány výše sazby trestu odnětí svobody, které lze za stalking uložit ve vybraných zemích. Česká, slovenská a rakouská právní úprava umožňuje pachatel v základní skutkové podstatě uložit trest odnětí svobody až na jeden rok. Německá právní úprava posuzuje toto protiprávní jednání přísněji a již v základní skutkové podstatě umožňuje uložit trest odnětí svobody až na 3 roky. Nejprísnejší je v tomto ohledu polská právní úprava, která má jako jediná dolní hranici trestu odnětí svobody a to 6 měsíců, horní hranice trestu odnětí svobody je pak 8 let. Oproti naší právní úpravě se již v základní skutkové podstatě jedná o značný rozdíl ve výši sazeb trestu odnětí svobody. Je samozřejmostí, že konkrétní výměra trestu odnětí svobody se odvíjí od okolností případu, ale horní hranice trestu odnětí svobody ve výši 8 let je podle mínění autora práce předdimenzovaná. Jak je uvedeno v předchozí podkapitole kanadská právní úprava nerozeznává kvalifikovanou skutkovou podstatu a z tohoto důvodu je již podle odstavce 1 možné uložit trest až na 10 let odnětí svobody. Kanadská právní úprava sice výslovně nevyjmenovává následky, které pachatel může svým jednáním způsobit, lze však předpokládat, že i s tímto zákonodárce počítal a pro tyto případy již v základní skutkové podstatě umožnil uložit trest odnětí svobody až na 10 let. Takto vysoký trest odnětí svobody je totiž podle německé a polské právní úpravy možné uložit, jen pokud jednáním pachatele byla zapříčiněna smrt oběti.

Podle kvalifikované skutkové podstaty lze pachateli v Česku, Slovensku a Rakousku uložit trest odnětí svobody až na 3 roky. Horní hranice trestu odnětí svobody jsou u těchto právních úprav v kvalifikované skutkové podstatě stejné. Německá právní úprava je opět trochu přísnější než výše uvedené a podle kvalifikované skutkové podstaty lze uložit trest odnětí svobody až na 5 let. Polská právní úprava je opět nejpřísnější, neboť zde lze v případech kvalifikované skutkové podstaty, uložit trest odnětí svobody s horní hranicí 12 let. Německá právní úprava obsahuje další odstavec, ve kterém je samostatně chráněn život oběti před sebevražedným jednáním. V takovém případě, lze uložit trest odnětí svobody až na 10 let.

	Právní úprava	Česko	Slovensko	Německo	Rakousko	Polsko	Kanada
Výše sazby TOS	Základní SPTČ	až 1 rok	až 1 rok	až 3 roky	až 1 rok	6 měsíců až 8 let	až 10 let
	Kvalifikovaná SPTČ	6 měsíců až 3 roky	6 měsíců až 3 roky	3 měsíce až 5 let	až 3 roky	2 roky až 12 let	
	Kvalifikovaná SPTČ II.			1 rok až 10 let			

Tabulka č. 3 - výše sazby trestu odnětí svobody, vlastní tvorba

7 Návrhy de lege ferenda

Analýzou skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku byly jednoznačně definovány podmínky trestní odpovědnosti ve vztahu k tomuto trestnému činu. V rámci analýzy tohoto trestného činu byl proveden výklad zákonných znaků. Následným porovnáním české trestněprávní úpravy trestného činu nebezpečné pronásledování s vybranými zahraničními právními úpravami byly zjištěny mnohé odlišnosti. Na základě těchto zjištění se autor práce níže pokusí nastínit některé návrhy *de lege ferenda*.

Autor se domnívá se, že výčet způsobů provedení obsažený v základní skutkové podstatě trestného činu nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku je dostatečný, jsou zde víceméně uvedeny všechny varianty jednání, kterých by se pachatel mohl dopouštět v úmyslu získání kontaktu s obětí. Vynalézavost pachatelů je značná a proto lze očekávat výskyt nových způsobů provedení. Současná česká právní úprava však počítá i s těmito případy a předmětné ustanovení je způsobilé je pokrýt. Jsem proto toho mínění, že není třeba českou právní úpravu v tomto ohledu měnit.

Dále jsem toho názoru, že výše sazby trestu odnětí svobody v základní skutkové podstatě je taktéž naše právní úprava dostatečná. Jsem si vědom, že vyšší trestní sazba trestu odnětí svobody není zřejmě způsobilá odradit pachatele od jejich protiprávního jednání.

Za nedostatečný považuji výčet zvláště přitěžujících okolností v § 354 odst. 2 trestního zákoníku. Okruh osob, kterým se zde poskytuje vyšší ochrana tedy dítěti a těhotné ženě lze považovat za dostatečný, neboť tyto osoby mohou zásah pachatele pociťovat velmi citelně. Naopak za nedostatečnou považuji skutečnost, že česká trestněprávní úprava žádným způsobem nezohledňuje délku jednání pachatele. Předpokládám, že zákonodárce je toho názoru, že pokud je oběť pronásledována, a to takovým způsobem, že je v ní vzbuzena důvodná obava o život nebo zdraví půjde věc oznámit orgánům činným v trestním řízení, případně učiní taková opatření, aby vzniklou situaci vyřešila. Jsem však toho názoru, že psychický tlak na oběť může být natolik velký a obava o její život intenzivní, že věc nahlásit spíše nepůjde a věc bude řešit tím, že se bude izolovat od společnosti, tak že bude zavřená doma z obavy, co by se jí mohlo stát. Domnívám se, že zohlednění dlouhodobosti jednání pachatele

a zařazení tohoto znaku do kvalifikované skutkové podstaty by bylo z tohoto důvodu vhodné. Délku trvání jednání pachatel zohledňuje slovenská i německá právní úprava. Samotné delší trvání jednání pachatele by pak mohlo být vykládáno tak, že musí trvat nepřetržitě alespoň 6 měsíců. V současné době je vymezena pouze spodní hranice dlouhodobosti ta představuje zákonný znak v základní skutkové podstatě. Bylo by vhodné novelizací daného ustanovení stanovit spodní hranici časového úseku pro samostatný vznik trestní odpovědnosti a dále horní hranici, při jejímž překročení by hrozil vyšší trest za takové jednání.

Současně by bylo možné do kvalifikované skutkové podstaty doplnit znak řešící situaci, kdy by si pachatel zjednal přístup do počítače nebo telefonu oběti, a to za užití škodlivého softwaru nebo obdobným způsobem a tímto způsobem sledoval oběť. V dnešní době se používají mobilní telefony a počítače téměř denně a v těchto zařízeních jsou často uloženy důležité osobní informace. Vzhledem k tomu, že tato zařízení také poskytují polohové služby a dají se tak vzdáleně spravovat a zjistit jejich konkrétní poloha, dává tato možnost pachateli mocný nástroj, jak získat kontrolu nad životem oběti. Po vzoru německé právní úpravy by bylo možné zavést znak, který by na tyto případy pamatoval a pokud by se pachatel dopustil tohoto jednání, bylo by mu možné uložit přísnější trest odnětí svobody, neboť toto jednání je nepochybně velmi společensky škodlivé.

Další znak, který by autor práce doplnil do kvalifikované skutkové podstaty, by se vztahoval na situace, kdy pod vlivem jednání pachatele došlo k poškození zdraví oběti. Životu a zdraví je nutné věnovat zvýšenou pozornost. Pronásledování, které v oběti vyvolá obavu o život, některé osoby mohou řešit tím, že si samy budou chtít nějakým způsobem ublížit na zdraví. Pod tuto okolnost by spadaly případy, kdy újma na zdraví byla způsobena v důsledku psychického nátlaku na oběť, která by složitou situaci „řešila“ tím, že si ublíží na zdraví.

Trestný čin nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku by bylo vhodné doplnit ještě o 3 odstavce a to po vzoru německé, rakouské a polské právní úpravy. Tímto by bylo pamatováno na tragické následky, které by pachatel mohl zapříčinit tím, že si oběť vezme život sebevraždou, případně se o takové jednání pokusí. Nátlak ze strany pachatele na oběť může být natolik intenzivní, že tato nevidí žádné východisko ze své složité situace a rozhodne si vzít život. Na tuto skutečnost současná právní úprava nikterak nereaguje. Autor práce si je vědom obtíží spojených

s dokazováním v takových případech. Při stanovení výše sazby trestu odnětí svobody v případě navrhovaného odstavce 3 by se mohl zákonodárce nechat inspirovat zahraniční právní úpravou nebo českými ustanoveními, které pamatují na zapříčinění smrti oběti. Autor by pro tyto případy stanovil sazbu trestu odnětí svobody na jeden rok až deset let.

Konečné navrhované znění skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku po zpracování jednotlivých návrhů je uvedeno níže.

Nebezpečné pronásledování

(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
- c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
- d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
- e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,

a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,
- b) se zbraní, nebo
- c) nejméně se dvěma osobami
- d) nepřetržitě po dobu nejméně šesti měsíců**
- e) použije počítačový program nebo obdobným způsobem si zjedná přístup do počítače nebo telefonu oběti za účelem jejího sledování**
- f) čímž zapříčinil poškození zdraví poškozeného**

(3) Dojde-li k sebevraždě nebo pokusu o sebevraždu osoby pronásledované, bude pachatel potrestán odnětím svobody na jeden rok až deset let.

8 Případové studie

V této kapitole autor uvádí případ stalkingu z praxe, ve kterém pachatel využil veškeré své možnosti ke kontaktování oběti. Na tomto případě autor poukazuje, jakým způsobem pachatel naplňuje definice stalkingu uvedené v třetí kapitole této práce. Dále je v této kapitole analyzováno stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva Vnitra České republiky, které se zabývá možnostmi kvalifikovat jednání tzv. odpůrců očkování jako trestný čin nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku.

• Neodbytný stalker

Ke skutku došlo v Karlových Varech v roce 2019, jeho pachatelem byl F. V. ročník 1954. Tento navštěvoval ordinaci praktického lékaře nedaleko svého bydliště. V této ordinaci také pracovala oběť trestného činu J. K., tato zde pracovala jako zdravotní sestra a taktéž bydlela nedaleko ordinace. F. V. navštěvoval ordinaci z počátku nepravidelně a to v případech, kdy měl zdravotní potíže. Vzhledem k tomu, že sestru J. K. potkával nejen v ordinaci, ale občas i v blízkosti bydliště chtěl se s ní více sblížit, čímž začalo jeho systematické a vytrvalé kontaktování poškozené.

Vzhledem k tomu, že F. V. věděl, kde poškozená pracuje, měl i přehled o pracovní době poškozené, neboť tato se odvíjela od ordinačních hodin. F. V. začal po skončení ordinačních hodin vyhledávat blízkost místa zaměstnání, aby se zde setkal s poškozenou, za účelem jejího doprovázení domů. Poškozená toto v prvních případech nevnímala nijak špatně a toto doprovázení jí nevadilo. Nepříjemné jí začalo být až poté co F. V. začal čekat před prací denně. Venčil svého psa před domem poškozené v době, kdy tam venčila svého psa. Poškozené začal být tento vynucený a opakovaný kontakt nepříjemný a začala měnit svůj denní rozvrh, tedy chodila venčit nepravidelně, z práce odcházela později apod. Vzhledem k tomu, že četnost pokusů o kontakt ze strany F. V. byl stále intenzivní, rozhodla se ho poškozená konfrontovat s tím, že o tento kontakt nemá zájem. Na toto reagoval tím, že je to jen náhoda a že jí s ní rád tráví čas.

F. V. stále stupňoval intenzitu svého jednání a začal poškozenou navštěvovat i v zaměstnání, tedy ordinaci praktického lékaře. Do této ordinace zpočátku chodil nepravidelně pouze při zdravotních potížích. Avšak po začátku citového sblížení s poškozenou, začal ordinaci vyhledávat často a to i bez zjevných zdravotních obtíží.

Tyto návštěvy maskoval pod různé legendy o jeho zdraví. Do ordinace nosil poškozené drobné dárky jako čokolády a květiny s odůvodněním, že si cení práce zdravotnických pracovníků. Tyto dary však nosil jenom poškozené. Tohoto si všimli i kolegové poškozené, kteří jí v práci začali zapírat, neboť jí sdělila, že o tento kontakt a žádné dary nestojí. Poškozená si byla vědoma, že bude muset F. V. opakovaně upozornit o skutečnosti, že je jí jeho jednání nepříjemné a toto také učinila, kdy mu sdělila, že o jeho laskavosti, dary a doprovázení domu nestojí. F. V. na toto však žádným způsobem nereagoval a říkal, že to s ní myslí dobře. Četnost návštěv před domem nebo v práci byla stále intenzivnější a stejně tak hodnota darů, které poškozené nosil. Tato je od první chvíle odmítala a opakovaně odmítala i jeho pozvánky na trávení společného času. Tímto odmítáním rostla ve F. V. agresivita, kdy si odmítnutí nechtěl připustit a začal být vůči poškozené agresivní. Z počátku ústně, kdy jí sděloval, že je blbá, když s ním nechce být a později i fyzicky. Toto se projevovalo tím, že když potkal poškozenou, která se snažila odejít a vyhnout kontaktu, chytil jí za ruce a snažil se jí držet na místě, toto doprovázel zvyšováním hlasu.

Tímto začala mít poškozená strach, kam až to může dojít, neboť F. V. jí měl pořád na očích a tímto začala mít obavu o svůj život a zdraví. Současně s tímto začala výrazně měnit svůj denní režim, aby se vynucenému kontaktu vyhnula. Na toto reagovali i kolegové v práci, kteří jí museli častěji a častěji zapírat. Nejen na změnu běžného života poškozené mělo jednání pachatele vliv, ale také na její pracovní výsledky, které nemohla podávat optimálně, neboť měla stále strach, že jí bude F. V. kontaktovat. Dokonce začala uvažovat o změně zaměstnání, aby se aspoň tak vyhnula kontaktu.

V tuto chvíli trvalo jednání F. V. již měsíc a vynucený kontakt byl téměř každodenní a z tohoto důvodu se poškozená rozhodla věc oznámit na policii, neboť už neviděla jiné východisko z této situace. Policejním orgánem byly ve věci zahájeny úkony trestního řízení pro podezření ze spáchání přečinu nebezpečné pronásledování. V rámci prověřování provedl policejní orgán podání vysvětlení poškozené, spolupracovníků a dalších svědků. Z provedeného šetření bylo nepochybně zjištěno, že došlo ke spáchání trestného činu a zjištění kdo je jeho pachatelem. Policejní orgán vyzval v té době prověřovaného F. V. k podání vysvětlení, který nebyl v minulosti žádným způsobem trestán a neměl problémy se zákonem. Po seznámení s případem a nastínění důkazní situace prověřovaný ve svém podaném vysvětlení uvedl, že se zamiloval do poškozené a nemohl bez ní vydržet. Z tohoto důvodu jí začal navštěvovat

v práci, v místě bydliště, nosit jí dary apod. Svou agresivitu odůvodňoval tím, že si chtěl vymoci přízeň poškozené. Ze strany policejního orgánu bylo F. V. sděleno podezření ve smyslu ust. § 179b odst. 3 trestního řádu pro přečin nebezpečné pronásledování dle § 354 odst. 1 písm. b), d) trestního zákoníku a ve věci bylo vedeno zkrácené přípravné řízení. Ve věci byl podán státním zástupce návrh na potrestání k Okresnímu soudu v Karlových Varech, kde samosoudce rozhodl trestním příkazem o vině F. V. a potrestal jej podmíněným trestem odnětí svobody a peněžitým trestem. Po zásahu policie si F. V. uvědomil protiprávnost a nevhodnost jeho jednání a dalšího obtěžování zanechal.

Na tomto případě autor demonstruje definice stalkingu uvedené ve třetí kapitole této práce, tedy že se jedná o systematické a vytrvalé obtěžování jiné osoby, u které tímto došlo k obavám o své zdraví, snížení kvality života a ohrožení bezpečnosti. Současně s tímto bylo poukázáno na vytrvalost, kdy odmítnutí pachatele neodradilo a ve svém obtěžování pokračoval častěji a projevoval agresivitu vůči poškozené, čímž v ní probouzel pocit strachu a úzkosti.

• **Pronásledování ze strany tzv. odpůrců očkování**

Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra České republiky⁷¹ se zabývá případem, kdy pachatel zpravidla s dalšími osobami dochází do místa bydliště, zaměstnání vybrané známé osobnosti a domáhá se kontaktu s ní, nebo jí na tomto místě kontaktuje. Tento kontakt je zpravidla doprovázen urážkami a současně přenášén na sociální síť. Poškozenými jsou osoby zodpovědné za pandemická opatření, lékaři, propagátoři očkování a jejich blízcí.

Vyhledávání kontaktu, tedy osobní blízkosti poškozených a omezování v běžném způsobu života je v tomto případě zřejmé, neboť toto je primárním cílem odpůrců očkování. Tímto dochází k naplnění způsobu provedení uvedeného ve skutkové podstatě trestného činu nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku, jehož účelem je chránit poškozeného před nechtěným vynuceným kontaktem ze strany pachatele. Ten se v tomto případě snaží získat nad druhým moc a vzbudit v něm pocit nebezpečí, případně změnit nebo ovlivnit způsob života.

Současně s tímto se stanovisko zabývá dalšími znaky toho trestného činu, a sice dlouhodobostí a způsobností vzbudit důvodnou obavu o život nebo zdraví osoby nebo

⁷¹ Ministerstvo vnitra ČR. Stanovisko k případům pronásledování a hrubého jednání ze strany tzv. odpůrců očkování ze dne 13. 12. 2021, vedeným pod číslem jednací MV-199404-2/OBP-2021.

o život a zdraví osob jemu blízkých. Stanovisko se opírá o judikaturu vztahující se k těmto pojmům a vykládá tyto znaky obdobně, jako je tomu při v analýze trestného činu uvedené ve čtvrté kapitole této práce.

Vzhledem k délce trvání pandemického stavu byly útoky odpůrců očkování vůči konkrétním osobám časté. Je však nutné prokázat, že konkrétní pachatel se účastnil jednotlivých dílčích útoků a nejednalo se z jeho strany o ojedinělou účast. Pokud se tedy konkrétní pachatel soustavně podílel na protiprávním jednání alespoň 4 týdny, došlo k naplnění znaku dlouhodobosti. Způsobilost vzbuzení důvodné obavy o zdraví nebo život, nebo o život a zdraví osob blízkých je v tomto případě také jednoznačně naplněna, neboť jednotlivé dílčí útoky jsou vedeny za tímto záměrem, tedy vyvolání pocitu strachu, nebezpečí nejen v konkrétní osobě, ale i jemu osob blízkých. Pachateli jsou jednotlivé dílčí útoky sdíleny na sociální sítě za účelem motivování dalších potencionálních pachatelů k podobným útokům. Za tímto účelem zveřejňují adresy a podoby místa bydliště obětí.

Toto jednání je zpravidla páčáno ve více lidech, což umocňuje jeho závažnost, než by tomuto bylo v případě osamělého pachatele s osobními pohnutkami. Zapojení více osob do trestné činnosti by mohlo dojít k naplnění znaku kvalifikované skutkové podstatě.

Očekává se, že poškození, kteří v tomto případě mohou být členové vlády, nebo jiné veřejně známé osoby mají vyšší odolnost vůči výhružnému jednání a coby veřejné osoby musí počítat s tím, že ne každý s jeho rozhodnutími bude souhlasit. I zde však platí charakteristika trestného činu nebezpečné pronásledování, kdy důvodná obava o život nebo zdraví osoby nebo o život a zdraví osob jí blízkých nemusí být způsobena. Výhrůžky však musí mít takový charakter, aby byly způsobily obavu vyvolat.

Stanovisko také počítá s možností kvalifikovat podobné případy jako přestupky. Takto je možné kvalifikovat případy, ve kterých nedojde k naplnění skutkové podstaty trestného činu nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku, neboť se bude jednat o ojedinělý útok a nebude tak naplněn znak dlouhodobosti. Pro naplnění tohoto znaku bude nutné monitorovat útočníky, aby mohl být dostatečně odůvodněn závěr, že konkrétní pachatel jednal systematicky a vytrvale.

Závěr

Hlavní cíl bakalářské práce spočíval v jednoznačném stanovení podmínek trestní odpovědnosti za spáchání trestného činu nebezpečné pronásledování. K jeho naplnění došlo za využití analýzy skutkové podstaty daného trestného činu a výkladu zákonem stanovených znaků. Za tímto účelem byla využita odborná literatura a příslušná judikatura.

Vedlejším cílem bylo stanoveno zjistit odlišnosti české právní úpravy oproti odpovídajícím zahraničním právním úpravám. Za tímto účelem byly vybrány země sousedící s Českou republikou a to s ohledem na předpokládané podobnosti v trestněprávních úpravách nebezpečného pronásledování. Pro širší pojetí byla vybrána třetí země Kanada, jejíž právní úprava reprezentuje angloamerickou právní kulturu. Zjištěné odlišnosti byly blíže popsány a přehledně zvýrazněny v grafické podobě.

V samotném porovnání právních úprav se autor zaměřil na způsoby provedení, kterými může pachatel obětí pronásledovat. Dále pak na výčet zvláště přitěžujících okolností a výše sazby trestu odnětí svobody, kterou lze za tento trestný čin pachateli uložit. Co se týče taxativně uvedených způsobů provedení, byla zjištěna zřejmá podobnost české a slovenské trestněprávní úpravy. Obdobná podobnost pak platí i pro německou a rakouskou právní úpravu.

Značně inovativní je s ohledem na vybrané země německá právní úprava. V této zákonodárce zohledňuje současný trend spočívající v rozvoji informačních technologií, který vedl k úpravě způsobu sledování obětí spočívajícímu užití těchto technologií ke sledování oběti. Je však nutné podotknout, že česká právní úprava je ve výčtu způsobu provedení dostatečná a oproti vybraným státům nezaostává, neboť obsahuje základní způsoby, kterými může být oběť sledována.

S ohledem na výčet zvláště přitěžujících okolností se projevuje aktuálnost německé právní úpravy, která jak je uvedeno výše zohledňuje sledování oběti pomocí informačních technologií. Jedná se o situaci, kdy si pachatel zjedná přístup do mobilního telefonu nebo počítače oběti za užití škodlivého softwaru k jejímu sledování. Způsobený následek na rozdíl od české a slovenské právní úpravy výslovně upravuje

německá, rakouská a polská právní úprava a přísněji postihuje pachatele, který svým jednáním způsobil újmu na zdraví, vystavil oběť nebezpečí smrti nebo zapříčinil její smrt. Dlouhodobost pak ve kvalifikované skutkové podstatě zohledňuje pouze slovenská a německá právní úprava.

Nejvyšší sazbu trestu odnětí svobody v základní skutkové podstatě obsahuje polská právní úprava, která již v základní skutkové podstatě umožňuje uložit trest až na 8 let. Tato výše je však dle mínění autora značně předimenzovaná, neboť v základní skutkové podstatě se nepočítá se způsobením újmy na zdraví nebo zapříčiněním smrti. Kanadská právní úprava umožňuje uložit trest odnětí svobody až na 10 let avšak v takto nastavené výši trestu lze zohlednit i způsobený následek. Za způsobený poruchový následek umožňuje uvedený v kvalifikované skutkové podstatě lze uložit dle německé právní úpravy trest odnětí svobody až na 10 let a v případě polské právní úpravy až na 12 let.

Odlišnosti v právních úpravách autor využil ke stanovení návrhů *de lege ferenda*. Základní skutková podstata trestného činu nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku vymezující znaky trestného činu a způsoby provedení je dle autora dostatečná. Avšak doplnit by bylo vhodné kvalifikovanou skutkovou podstatu. V této by bylo na místě zohlednit délku trvání jednání pachatele, neboť déle trvající jednání se bezesporu podepíše na psychice oběti. Déle trvající jednání pachatele by pak mohlo být vykládáno jako nepřetržité jednání po dobu alespoň 6 měsíců. Po vzoru německé právní úpravy by bylo možné zařadit do kvalifikované skutkové podstaty znak postihující situaci, kdy si pachatel zjedná neoprávněně přístup do počítače nebo telefonu oběti za užití škodlivého softwaru. Získané polohové služby a osobní informace získané z těchto zařízení totiž dávají útočnickovi mocný nástroj ke kontrole života oběti. Autor by dále doplnil kvalifikovanou skutkovou podstatu o okolnost, kterou by poskytoval vyšší ochranu životu a zdraví oběti v případech, kdy si oběť bude chtít nějakým způsobem ublížit na zdraví. Toto ohrožení je velmi reálné, neboť psychický nátlak na oběť může být natolik intenzivní, že bude vzniklou situaci řešit takovým způsobem. V neposlední řadě by bylo vhodné doplnit trestný čin o další třetí odstavec po vzoru německé, rakouské a polské právní úpravy. Tento by se vztahoval na tragické následky, které by pachatel mohl zapříčinit tím, že si oběť v důsledku jeho intenzivního jednání vezme život sebevraždou, případně se o takové jednání pokusí. Pro takové případy by autor po vzoru zahraniční právní úpravy navrhl sazbu trestu odnětí svobody v délce

trvání na jeden rok až deset let. Navrhované znění skutkové podstaty nebezpečného pronásledování dle § 354 trestního zákoníku po zapracování jednotlivých dílčích návrhů je uvedeno v kapitole 7 této práce.

Závěrečná část práce je pak tvořena kazuistikou představující typický případ stalkingu, v němž se značnou měrou projevuje vynalézavost pachatele, který využil každé záminky pro kontakt s obětí. Dále se v této části práce autor věnuje možnosti užít skutkovou podstatu trestného činu nebezpečného pronásledování pro případy, kdy dochází ze strany odpůrců očkování k pronásledování osob odpovědných za pandemická opatření, propagátorů očkování nebo lékařů.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

- BUSKOTTE, A. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, 431 s. ISBN 80-86473-86-4.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008, 160 s. ISBN 978-80-247-2207-8.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007, 192 s. ISBN 978-80-247-2014-2.
- DRAŠTÍK, A. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 3264 s. ISBN 978-80-7478-790-4.
- JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2009, 895 s. ISBN 978-80-87212-24-0.
- JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, 976 s. ISBN 978-80-7502-236-3.
- KUCHTA, J., a kol. *Kurz trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: C.H. Beck, 2009, 656 s. ISBN 978-80-7400-047-8.
- NOVOTNÝ, F. *Trestní zákoník: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 840 s. ISBN 978-80-7317-084-4.
- STRAKOŠ, J. *Vademekum ke zkoušce odborné způsobilosti k přestupkům*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2019, 234 s. ISBN 978-80-7616-018-7.
- STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 280 s. ISBN 978-80-7598-522-4.
- ŠÁMAL, P. *Trestní právo hmotné*. 7. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1040 s. ISBN 978-80-7478-616-7.
- ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, 3286 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
- ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II - velký komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, 3632 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
- WALBY, S, ALLEN, J. *Domácí násilí, sexuální napadení a pronásledování: výsledky britského průzkumu o kriminalitě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, 124 s. ISBN 978-80-7338-088-5.

Odborné články

DEIRMENJIAN, J. M., *Stalking in cyberspace. Journal of the American Academy of Psychiatry and Law*, Vol. 27, USA: First Monday, 1999, s. 407. ISSN 407-13.

MELOY, J. R. *Stalking (obsessional following): A review of some preliminary studies. Aggression and Violent Behaviour*. USA: Supper, 1996, s. 147-162. Citováno dle Válková, H. *Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestně právních souvislostech. Trestněprávní revue*, 2009, č. 9, s. 257. ISSN 1213-5313.

VÁLKOVÁ, H. *Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. Trestněprávní revue*, 2009, č. 9, s. 257 - 262. ISSN 1213-5313.

VANTUCH, P. *K postihu stalkingu (nebezpečného pronásledování) podle § 354 trestního zákoníku. Trestněprávní revue*, 2011, č. 2, s. 8. ISSN 1214-3758.

VISINGER, R. *Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. Trestněprávní revue*, 2009, č. 11, s. 332 - 334. ISSN 1213-5313.

Legislativní dokumenty

Ministerstvo vnitra ČR. Stanovisko k případům pronásledován a hrubého jednání ze strany tzv. odpůrců očkování ze dne 13. 12. 2021, vedeným pod číslem jednacím MV-199404-2/OBP-2021.

Usnesení Krajského soudu v Bratislavě ze dne 13. 6. 2017, vedené pod sp. zn. 3 To/57/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 4. 2019, vedené pod sp. zn. 8 Tdo 178/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 3. 2007, vedené pod sp. zn. 3 Tdo 317/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 9. 2011, vedené pod sp. zn. 8 Tdo 1082/2011.

Zákon číslo 101/2000 Sb., *o ochraně osobních údajů*.

Zákon číslo 40/2009 Sb., *trestní zákoník*.

Zákon číslo 418/2011 Sb., *o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim*.

Elektronické zdroje

DÜCKER, S. *Trestní právo speciální 1. díl – pronásledování*, [online], [cit. 16. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.juracademy.de/strafrecht-bt1/nachstellung.html>.

SLOVENSKO. *Trestní zákoník*, [online], [cit. 14. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>.

SRN. *Trestní zákoník*, [online], [cit. 16. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <https://dejure.org/gesetze/StGB/238.html>.

RAUF, Z. *Vytrvalé pronásledování*, [online], [cit. 22. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <https://ra-rauf.at/beharrliche-verfolgung-stalking/>.

RAKOUSKO. *Trestní zákoník*, [online], [cit. 22. 2. 2022]. Dostupné z WWW: https://www.legislationline.org/download/id/8548/file/Austria_CC_1974_am122019_de.pdf.

MODZELEWSKI, P. *Trestní právo - stalking*, [online], [cit. 24. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <http://karne.pl/en/stalking.html>.

POLSKO, *Trestní zákoník*, [online], [cit. 24. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970880553/U/D19970553Lj.pdf>.

KANADA, *Trestní zákoník*, [online], [cit. 28. 2. 2022]. Dostupné z WWW: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-46/fulltext.html>.

OYKHMANN, M. *Co je obtěžování?*, [online], [cit. 6. 3. 2022]. Dostupné z WWW: <https://www.oykhmancriminaldefence.com/faq/what-is-criminal-harassment/>.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – vyjmenované způsoby provedení	35
Tabulka č. 2 – výčet zvlášť přitěžujících okolností	37
Tabulka č. 3 – výše sazby trestu odnětí svobody	38